

**Conxita Oliver: «El joc de les contraposicions en l'obra de Subirachs»,
Avui, 16 de febrer de 1984, p. III**

Després d'avançar per un camí dens d'aventures plàstiques, que començà inspirant-se en l'estatuària classicista, seguit d'un expressionisme, tot passant per un etapa abstracta per a retornar a la figuració, ara, en l'actual exposició a la Galeria Daedalus de Barcelona, que aplega quaranta-set escultures i onze dibuixos –1974-1984-, la maduresa de Josep M. Subirachs és ben palesa.

En totes les seves etapes es descobreix sempre una constant creativa que s'estructura en el plantejament d'una dialèctica de valors oposats, en un joc de contraposicions i complementaritats que es dona tant a nivell temàtic com formal. Temàticament la bipolaritat es constitueix entre home-dona, vida-mort, cel-terra, goig-drama, lleugeresa-feixuguesa... mentre que plàsticament el recurs en oposició enfronten el positiu i el negatiu, el còncav i el convex, el pla i el relleu, la verticalitat i l'horitzontalitat, el volumètric i l'espacial, el real i el fictici, el pictòric i l'escultòric... tant és així que àdhuc els mateixos materials juguen en aquesta dualitat, el bronze acompanya la fusta, la pedra...

Aquesta posició de contraris, juntament amb el contrast conceptual que aquest comporta s'estableix com un procediment emprat per Subirachs per enriquir la capacitat aprehensiva de les coses, en obtenir un coneixement més ampli i aprofundit. Per exemple, el joc del positiu amb el negatiu fa ressaltar la plenitud del seu antònim; el negatiu indica l'absència i alhora la presència d'un element que no hi és però que ha deixat el seu rastre. (Només podem conèixer el blanc si tenim el coneixement precís del que és el negre.)

Actualment l'obra de Subirachs es troba en un moment brillant i esplèndid, car ha perdut la freda tibantor del ferro i la pedra per a suavitzar els seus materials amb reflexos, polits, corbes... dins una dinàmica amable i d'explicitesa comunicativa. Comunicació que porta a terme tot partint d'una idea o concepte determinat sobre el qual va treballant mitjançant uns símbols especialment significatius i unes suggerents metàfores de clares connotacions interpretatives.

Les escultures de Subirachs tendeixen a aproximar-se a l'arquitectura en les peces grans i a la pintura en les de petit format, puix es fonen amb elles com un element més. En la darrera exposició de l'artista a Barcelona, l'any 1980, ja començà a manifestar aquesta predilecció per a integrar l'escultura amb la pintura, però és ara quan ho porta d'una manera definitiva a importants conseqüències, tot trencant els límits entre l'una i l'altra.

I és l'ambigüitat contemplativa del no saber explícitament de què es tracta el que hi dona una sintètica contraposició entre el volum i la superficialitat. Així, proposa a l'espectador unes obres tridimensionals tractades com si fossin de dues dimensions: sobre la sobrietat del bronze pinta meticulosament i minuciosament fragments inspirats en els símbols i mites clàssics d'un geometrisme rigorós.

Dins aquesta exposició trobem clarament diferenciades tres sèries d'obres que es caracteritzen cadascuna d'elles per una iconografia determinada; ens referim a la sèrie dels «perfils correguts», a la dels «drapejats» i a la dels «marcs», tot i que no sempre es donen separades.

La primera agrupa tot un conjunt d'escultures en què el mitjà expressiu consisteix a erosionar progressivament la superfície del material tot generant grans motllures que parteixen sempre d'un tors o un bust perfectament esculpit i que perllonguen la forma per destruir-la.

Elements frontals situats a un costat de la peça –fragments humans- que fugen per a acabar per l'altre en una desfiguració total i abrupta. Aquesta oposició entre la forma neta i polida paral·lelament visualitzada amb la rugositat matèrica, dóna un sentit de destrucció i àdhuc d'amenaça de mort, igualment desconcertant.

La sèrie dedicada als drapejats conté un component nou com a tema iconogràfic incorporat recentment; els llençols de bronze o cortines, realitzats mitjançant ritmes circulars que assumeixen un sentit escenogràfic. El barroquisme de la draperia es contraposa al rigor sever i clàssic dels elements que l'envolten.

Per últim, el bronze pintat i l'erosió d'aquest s'enriqueix amb una referència nova que obre pas a l'inici d'una sèrie de realitzacions caracteritzades per la integració d'un marc fragmentat, no superposat com és el costum, sinó fos a la mateixa peça com un element escultòric, però que, si més no, subratlla el caràcter pictòric.

La predilecció de Subirachs per les formes classicitzants de les figures queden així enquadrades dins un marc modern que com ja hem dit anteriorment fusiona l'escultura i la pintura gràcies a una sàvia síntesi entre el treball renaixentista i els conceptes del nostre temps.

Fent referència a la seva iconografia, podem dir que neix de la tradició cultural inspirada principalment amb Leonardo da Vinci, Bernini, Dürer, Canova, David...la qual desarticula en fragments per reorganitzar-los a la seva manera, tot afegint-hi a voltes clares connotacions sexuals. Els muntants dels marcs tallats reforcen la idea de fragmentació que Subirachs hi vol imposar, que conjuntament amb la diferenciació de plans produeix una modulació de la llum que atorga un sentit d'irrealitat, tot proposant noves alternatives.

Altament els dibuixos a la tinta xinesa no són concebuts com a esbossos d'escultures, sinó que contràriament es consoliden com a obres en sí mateixes. Aquestes, en oferir una visualització directe i un enfoc únic, tenen un resultat més clar.

En acabar hem de dir que per damunt de tot l'obra de Subirachs gaudeix d'un equilibri absolut entre la configuració formal ben feta i de difícil elaboració –en la qual destaca absolutament el mèrit de l'ofici artesanal- i el contingut creatiu-comunicatiu que li atorga el caràcter d'OBRA D'ART amb majúscules.

